

یوسف عبدالرضایی و فاطمه تنوی

– به بن‌بست خورده است و در آستانه‌ از دواج مجدد با وقوع یک بحران – گروگانگیری پسر زال و باهوشش – مجبور می‌شود با این زخم‌های کهنه روبه‌رو شود. **از طور که کارگردان می‌گوید این فیلم ماجرای بلوغ این زن است؛ زنی که در مسیر قصه به این اشراف می‌رسد که ناگزیر است آدم‌های خطاکار نزدیک زندگی‌اش را ببخشد تا به آرامش برسد.**
اکران آنلاین این فیلم از ۱۴ مردادماه در پلتفرم‌های آنلاین نمایش آغاز شده است و کاظم ملایی به این بهانه در گفت‌وگو با «ایران» از «گورکن» گفته است.

کاظم ملایی در گفت‌وگو با «ایران» از «گورکن» گفته است

زندگی تورا مجبور به بخشیدن می‌کند

■ **در «گورکن» فضایی متفاوت نسبت به فیلم قبلی‌تان تجربه کردید. به نظر می‌رسد پس از تجربه موفق «کوپال»، به مخاطب عام بیشتر فکر کردید و قصه‌گویی را جدی‌تر گرفته‌اید. ایده‌مبنایی فیلم‌ا‌گو کامی‌ام؟**
بله «کوپال» تجربه‌ای خاص بود و دستدارانش عمدتاً از اهالی و علاقه‌مندان جدی سینما و هنرمندان بودند. با وجود این که فیلم مساله دراماتیک خیلی مهمی داشت و این قابلیت را داشت که با طیف‌های زیادی از مخاطبان ارتباط برقرار کند اما چون جهان خاص و ویژه‌ای داشت خیلی نمی‌توانست سلایق تماشاگران را افتاح کند. به همین خاطر در «گورکن» در پی به دست آوردن مخاطب بیشتر بودم، البته با این شرط که سلایق و نگاه خودم را هم محفوظ نگه دارم. به تعبیر بهتر دوست داشتم خودم و دنیای خودم را حفظ و در عین حال تلاش کنم برای این دنیا ی مورد علاقه‌ام مخاطب بیشتری به دست بیاورم. بر همین اساس به ایده‌ای فکر می‌کردم که در بستری کاملاً اجتماعی و معاصر رخ بدهد و توده مردم آن را کاملاً درک و لمس کنند و از سوی دیگر جنونی داشته باشد که بتواند به انگیزه‌ها و علایق و دغدغه‌های شخصی من هم جواب بدهد. جرقه اولیه فیلم از خبری می‌آید که سال‌ها پیش در یک وب سایت خبری خواندم؛ پسر بچه‌ای که تحت سرپرستی پدرش بود به‌خاطر دل‌تنگی از مادر و به این بهانه که بتواند او را ببیند نقشه آدم‌ربایی با به عبارت بهتر دوربایی را طراحی می‌کند و در نهایت موفق به این کار می‌شود اما همان شب در ادرای پلیس دستش رومی‌شود و به کرده خود اعتراف می‌کند. این ایده از نظر من آنقدر پتانسیل و ظرفیت بالایی برای

تبدیل شدن به یک اثر سینمایی داشت که به محض خواندن خبر، نطفه داستان «گورکن» در ذهنم بسته شد. ■ **دقت و وسواس زیادی در توجه به جزئیات در درام دیده‌می‌شود که البته همگی در پیشبرد قصه تأثیر دارد، نگارش فیلمنامه چقدر زمان برد؟**
نسخه اولیه «گورکن» برای سال ۹۱ است و مراحل نگارش آن حدود یک سال طول کشید. از همان روزها در نظر داشتم این فیلمنامه را به‌عنوان اولین فیلم بلند سینمایی ام جلوی دوربین ببرم ولی به خاطر تعدد بازیگر و لوکیشن نتوانستم رضایت هیچ تهیه‌کننده‌ای را برای تولید جلب کنم، بخصوص این که برچسب فیلم اولی هم روی پیشانی داشتم و جلب اعتماد تهیه‌کننده حرفه‌ای برای همکاری سخت بود. در نهایت فیلمنامه «کوپال» را نوشتم که تک‌لوکیشن و تک کاراکتر بود اما پیدا کردن تهیه‌کننده برای آن هم کار سختی بود، هر کس فیلمنامه را می‌خواند بلافاصله با واژه خاص بودن، قلع و قمع‌اش می‌کرد. بعد از ساخت «کوپال» و در سال ۹۷ تصمیم به ساخت «گورکن» گرفتم و دوباره سراغ فیلمنامه رفتم. به مدت ۲ ماه بازنویسی مجدد کردم و به اتفاق آقای سینا سعیدیان مراحل تولید را شروع کردیم. ■ **در روند نگارش فیلمنامه چقدر به این فکر کردید که در حین قصه‌پردازی در قالب نماد و استعاره به برخی مسائل بپردازید؟ خانه کلنگی، دیوارهای نم‌رزه، موربانه‌ای که وارد حرم خصوصی خانواده‌ها شده است و سریعتر از چیزی که تصور می‌کنیم زندگی اهالی خانه را دگرگون می‌کند و...**
خط اصلی داستان «گورکن» قصه سفر زنی به‌نام سوده شریف زادگان است که

■ **گاهی خونسردی کاراکترها مخاطب را کلافه می‌کند بخصوص کنش‌های حسن معجونی (پیمان جنایی) در نقش پدر متاتیار که در اوج لحظات بحرانی، خونسرد است، به‌نظر می‌رسد آگاهانه لحن آرام قصه را در اکت کاراکترها هم لحاظ کرده‌اید. این به آن منظور بود که مخاطب بیشتر روی مؤلفه شرایط افراد در قصه تمرکز داشته‌باشد؟**
پیمان شخصیت غیرفعال و راکدی نیست. از لحاظ شخصیت‌پردازی هم آدمی خشن و غیرقابل پیش بینی جلوه می‌کند؛ مردی خونسرد، در عین حال زمخت و جلوتر که می‌رویم مشخص می‌شود طبل تو خالی بیش نیست. پیمان در دل قصه کاملاً کنش‌مند است و اساساً پسرش متاتیار نقشه‌ای طراحی کرده که گره‌اش توسط همین پدر خطاکار باز شود و او را کنش‌مند و قهرمان جلوه بدهد و بتواند بواسطه همین نمایش قهرمانانه زمینه را برای بازگشت پدر فراهم کند. سوده می‌خواهد برای حفظ حضانت پسرش در حد ممکن گفتن حقیقت را به پیمان به تعویق بیندازد تا به اصطلاح بهانه‌ای برای سلب حضانت ندهد. برای سوده پیمان بلندترین دیوار و سخت‌ترین مانع است. وقتی پیمان متوجه ماجرا می‌شود سعی می‌کند با توجه به مدلسش، برخورد منطقی با حادثه داشته باشد و بقیه را راضی کند که قضیه را به پلیس بگویند اما چون درست در همین لحظه او هم با تهدید آدم‌رباها مواجه می‌شود اصلاً خالی می‌کند و تن به پیشنهاد افرا می‌دهد تا هرچه سریع‌تر پول را جور کند

چه بلایی سر پسر بچه قصه آمده و مادریش برای آزادی او دست به چه کنش‌هایی می‌زند و در پایان هم از چرایی و راز قصه با خبر شود و مکاشفه پایانی را درک کند. تصور نمی‌کنم در این زمینه ابهامی برای مخاطب باقی بماند. ■ **از نقاط قوت فیلم کستینگ بازیگران است که ترکیبی از بازیگران حرفه‌ای سینما و تئاتر است، حتی بازیگران نقش‌های کوتاه و احترام برومند که فقط صدای او را می‌شنویم با دقت انتخاب شده‌اند، راجع به انتخاب بازیگران بگویید؟ اولین انتخاب‌هائیان بودند؟ بر چه مبنایی به این انتخاب‌ها رسیدید؟**
در زمان ساخت باید ببینید کدام بازیگرها آزاد و قابل رایزنی و مذاکره هستند. یکی از دغدغه‌های جدی من انتخاب بازیگر متفاوت برای تمام نقش‌های فیلم بود اما انتخاب‌هایی که برای مخاطب باورپذیر، منطقی و قابل قبول باشند. با تهیه‌کننده فیلم و دستیارم خانم آلاله هاشمی و اکثر لیدرهای فیلم مدام در حال مشورت و همفکری بودیم تا به بهترین گزینه برسیم. برای من در درجه اول توانایی بازیگر خیلی مهم است و بعد از آن، این مؤلفه که در عین متفاوت بودن تناسب زیادی با نقش داشته باشد. اخلاق بازیگر خیلی مهم است چون قرار است به مدت زیادی با هم کار یا زندگی کنیم. در نهایت بازیگرهایی که پتانسیل بالایی دارند و بیشتر در نقش‌های مشابه محدود شدند برایم جذاب است چرا که برای او هر دو طرف چالش جدی شکل

کارگردان در حال راهنمایی بازیگر

خط اصلی داستان «گورکن» قصه سفر زنی به‌نام سوده شریف زادگان است که با پشت سر گذاشتن اتفاقاتی در پایان در جایگاه جدیدی از زندگی شخصی‌اش قرار می‌گیرد. فیلم در واقع داستان سفر و تحول این شخصیت است

می‌گیرد، هم بازیگر می‌خواهد خود را بشکند و پرتره جدیدی از خودش به نمایش بگذارد و هم کارگردان دوست دارد تلاش‌هایش را بکند تا تصویر متفاوتی از بازیگرش به نمایش بگذارد.

■ **فیلم هارمونی بصری و آوایی دارد. طراحی صحنه با رعایت جزئیات اجرا شده و چشم‌نواز است. از موسیقی و آمبیانس محیطی حتی در انتخاب رنگ موبایل بدرستی استفاده شده است. این ترکیب همگون را باید به پای دقت در کارگردانی گذاشت یا انتخاب و چینش درست عوامل و اعتمادیه آنها؟**

بدون شک فیلم محصول یک کار گروهی و فکر جمعی است. آن طور که دیگران می‌گویند من آدم بسیار حساس و دقیقی هستم متأسفانه یا خوشبختانه روی جزئیات دقت وسواس گونه دارم. خیلی از همین جزئیات که شما شاهد هستید در مرحله نگارش متن شکل گرفت. بعد از مرحله نگارش فیلمنامه، در مرحله شروع پیش تولید هم در جلسات مشورتی که با لیدرها فیلم از جمله مدیر فیلمبرداری، طراح صحنه و... داشتم درباره طراحی نظام تصویری یا نقشه راه برای کار صحبت کردیم

و آخر شب بعد از آزادی متاتیار قضیه را با پلیس مطرح کند. ■ **چالش پیش آمده سوده را مجبور می‌کند تا با زخم‌های کهنه‌ای که از گذشته برروانش برجای مانده، روبه‌رو شود اما در عین حال از دادن اطلاعات بیشتر راجع به گذشته این ارتباطات و دلایل جدایی‌اش از پیمان و طرد شدن بدو... و در نهایت چرایی رسیدن به شرایط امروز به‌ر می‌کند. دلیل این رویکرد چیست؟**
پیرنگ اصلی ما ماجرای گم شدن متاتیار ر بوده شدن او و تلاش مادر برای آزادی او. در این زمینه به‌تمام سوالات مخاطب جواب داده می‌شود. روابط سوده با پدرش، با همسرش و... مربوط به پیرنگ‌های فرعی هستند و همگی حالت کهن الگویی دارند و تماشاچی کاملاً دریافت می‌کند سوده در هر دو روابط به بن‌بست خورده و آنها را خطاکار می‌داند و دوست ندارد به هیچ وجه آنها را ببخشد. پرداختن به جزئیات پیرنگ‌های فرعی به پیرنگ اصلی آسیب وارد می‌کرد، کمکی به پیشبرد پیرنگ اصلی نمی‌کرد و حتی موتور پیرنگ اصلی را خاموش می‌کرد. من فکر می‌کنم که تماشاچی در وهله اول تباری طیف وسیعی از مخاطبان جذاب باشد و آنها را همراه کند.

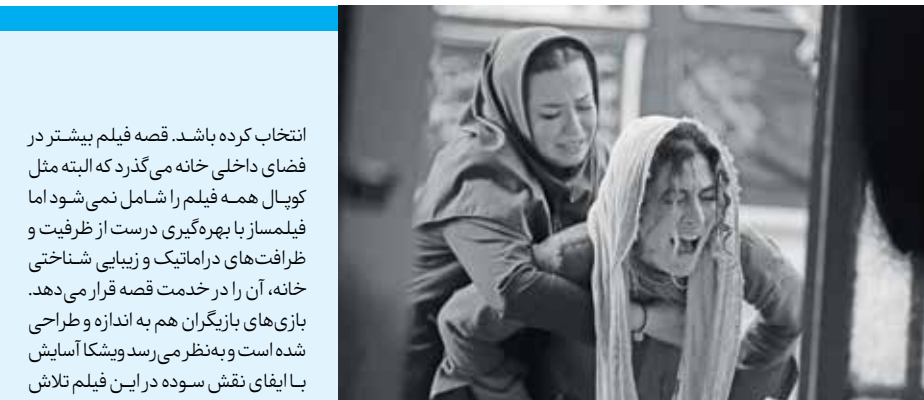
تا به تمام این جزئیات وحدت بخشیم و در نهایت در خلق هارمونی بصری و آوایی در خروجی کار موفق باشیم.

■ **تمام این ظرافت‌ها مسلماً روی پرده عریض سینما جلوه بیشتری دارد. چطور شد که حتی بدون اکران در سالن سینما به اکران آنلاین فیلم رضایت دادید؟ برای اکران فیلم عجله‌داشتید؟**

سال گذشته من جزو مخالفان جدی اکران آنلاین بودم و آن را با اهداف سینما در تعارض می‌دیدم. سینما هنر جزئیات است و دیدن آثار سینمایی روی صفحات لب‌تاپ، تبلت و موبایل تمام جزئیات را نابود می‌کند ولی متأسفانه باز هم زور واقعیت بیشتر بود. با توجه به شرایط سخت امروز سینماها، تعطیلی و بازگشایی مدام و این واقعیت که مردم ترجیح می‌دهند کمتر خطر کنند و سینما را در خانه دنبال کنند به اکران آنلاین تن دادم. به هر حال در شرایط امروز سینما داران فقط از اکران آثار کم‌دی حمایت می‌کنند. بسته‌های حمایتی سازمان سینمایی هم در نهایت به همین آثار کم‌دی ختم می‌شود و مردم هم اگر بخواهند ریسک کنند و به سینما بروند ترجیح می‌دهند به‌خاطر روزهای تلخ و سختی که داریم برای یک فیلم کم‌دی بلیت بخرند تا لحظاتی از فشار زندگی فرار کنند. در این شرایط اکران آنلاین برای فیلم‌هایی مثل «گورکن» بهترین تصمیم است چرا که در اکران سینما در رقابت با آثار کم‌دی اتفاق ویژه‌ای برایشان نمی‌افتد، صرفاً تبلیغات فیلم هدر می‌رود و در نهایت بعد از مدتی فیلم روی پرده بیات می‌شود. بر همین اساس ترجیح دادیم به رغم تمام چالش‌هایی که می‌دانستیم در این مسیر خواهیم داشت، با تمام انرژی اکران آنلاین را شروع کنیم.

■ **برخلاف اغلب آثار، بازیگران در ایام اکران آنلاین هم همراه فیلم بودند و علاوه بر اطلاع‌رسانی با پیام‌های تصویری مخاطبان راه تماشای نسخه قانونی «گورکن» دعوت کردند. این فضای قنادانه از ایام تولید می‌آید یا پاسخ به اعتمادی است که از خروجی فیلم گرفته‌اید؟**

یکی از شانس‌های بزرگ من در زمان ساخت «گورکن» گروه بازیگران فیلم بود که همگی بشدت همراه و صبور و دلسوز بودند بویژه ویشکا آسایش که آدم بسیار با اخلاق، معططف و خلاق است. لذت تجربه همکاری با او ا هیچ‌وقت فراموش نمی‌کنم. درست است که فیلم به خاطر بی‌مهری مسئولان جشنواره فیلم فجر از این رویداد ملی که حق تمام ما فیلمسازان است کنار گذاشته شد و به آن برچسب‌های خاص زدند اما با وجود شرایط سخت جشنواره‌های خارجی در این روزهای کرونایی که مدام با تعطیل می‌شدند به تعویق می‌افتادند، «گورکن» حضور پررنگی در محافل سینمایی بین‌المللی داشت و جز چند فیلمی بود که سال گذشته و امسال بیشترین سفرها و حضور در مجامع خارجی را تجربه کرد. تصور این است که بازیگران و عوامل فیلم این نتایج را به پای خروجی کار گذاشته‌اند و دوست دارند به‌صورت خودجوش تا پایان، همراه فیلم باشند و از آن حمایت کنند. ■ **معضل بزرگ اکران آنلاین، قاچاق است. تمام آثار عرضه شده بلافاصله یا از بازار قاچاق سر در آورند یا شبکه‌های مأمورهای پیشه‌اند شمار برای رفع این معضل چیست؟**
تنها راه اجرای قانون کیفری راییت است؛ اتفاقی که در این شرایط واقعاً شذنی نیست. آنقدر درگیر بحران‌های مختلف هستیم که بعید می‌دانم بتوان به اجرایی شدن این قانون فکر کرد. وقتی ۹۹ درصد آثار خارجی که در همین تلویزیون ملی یا پلتفرم‌های اینترنتی به نمایش گذاشته می‌شود به‌صورت غیرمجاز و غیرقانونی دوبله و پخش می‌شوند، از رضایت تولیدات خودمان صحبت کنیم؟ نبود قانون کیفری باعث رخن بزرگ تمام هنرمندان این سرزمین است و مهم‌ترین دلیلی است که باعث شده زندگی اکثر هنرمندان رها و سروسامانی نداشته باشد.

فیلم دقیقاً همین رویکرد است. شاید برای ایجاد و حفظ این موقعیت است که ملایی ساختاری کلاسیک را برای روایت قصه خود برمی‌گزیند تا یک درام اجتماعی با لحن روانشناختی را برای هویت فیلم خود

داشت و حتی کارگردان می‌توانست یک فیلم معمولی-پلیسی جذاب از درون آن در بیاورد اما به عمد از آن به‌ر می‌کند تا ذهن مخاطب را منوچه تحولات درونی آدم‌های قصه کند. به‌نظرم نقطه قوت

گفت‌وگو

انتخاب کرده باشد. قصه فیلم بیشتر در فضای داخلی خانه می‌گذرد که البته مثل کوپال همه فیلم را شامل نمی‌شود اما فیلمساز با بهره‌گیری درست از ظرفیت و ظرافت‌های دراماتیک و زیبایی شناختی خانه، آن را در خمدن قصه قرار می‌دهد. بازیگران بازیگران هم به اندازه و طراحی شده است و به‌نظر می‌رسد ویشکا آسایش با ایفای نقش سوده در این فیلم تلاش کرده از نقش‌های مشابه کم‌دی خود در یک دهه گذشته فاصله بگیرد. اساساً استفاده از بازیگران تئاتر در این فیلم به قوت سویه اجرایی فیلم کمک کرده است. فیلم بدون اینکه شعار قلمببستی بدهد از حقوق زن و مادر دفاع می‌کند.

رضا مامانی منتقد سینما

خطر بیرونی، سفر درونی

بیرونی نسبتاً آرامی دارد و حتی برخی از شخصیت‌های آن مثل پیمان با بازی حسن معجونی خونسرد به نظر می‌رسند. التهاب قصه از ر بوده شدن متاتیار پسر سوده و جست‌وجوی رایی پیدا کردن آن می‌آید اما این آدم ربایی فارغ از تنش‌های برساخته از بحرانش، بحران درونی و عاطفی و ارتباطی بین شخصیت‌های اصلی را هم در یک چالش و خوانش جدید قرار می‌دهد تا در نهایت به مثابه یک سفر درونی پرماجرا، شخصیت‌های اصلی قصه بویژه سوده با بازی ویشکا آسایش بتواند مواجهه مستقیم تری با خود و با ترس و تردیدهایش پیدا کند. او درگیر زندگی قبلی و گرفتار در شروع زندگی و

«گورکن» دومین فیلم کاظم ملایی بعد از «کوپال» است که اگرچه فضای داستانی متفاوتی دارد اما جهان سینمایی مشترکی می‌توان بین آدم‌های قصه‌اش پیدا کرد. کوپال البته هم سویه فردگرایانه‌تری داشت و هم فرم و ساختار مدرن‌تری اما هر دو فیلم واجد درامی مدرن و کاراکترهایی هستند که بحران یک زیست مدرن را تجربه می‌کنند. «گورکن» را باید واجد یک ساختار دوسویه دانست که قصه درونی ملتهم ابا روایت

رضا مامانی منتقد سینما